

ՀԱՐԿԱԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ԶԱՐԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԴԵՐԸ ԵՎ ԱՌԱՆՁՆԱԳՐԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ՝ ՖԻՆԱՆՍԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՃԳՆԱԺԱՄԵՐԻ ՀԱՐԹԱՀԱՐՄԱՆ ՀԱՄԱՏԵՔՍՈՒՄ

Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամերի հաղթահարման գործում կարևոր դերակատարում ունի պետական հակաճգնաժամային մակրոտնտեսական քաղաքականության իրականացումը ինչպես դրամավարկային, այնպես էլ հարկաբյուջետային ոլորտներում: Խոսելով ճգնաժամերի հաղթահարմանն ուղղված հարկաբյուջետային քաղաքականության մասին, հարկ է նշել, որ, մասնավորապես, տնտեսական անկման շրջանում, որպես խթանող և ընդլայնողական հարկաբյուջետային քաղաքականության գործիքներ կարող են հանդես գալ հարկերի նվազեցումը, ինչպես նաև որոշ հարկատեսակների վերացումը, տրանսֆերտների ավելացումը, պետական գնումների ծավալների ավելացումը և այլն:

Հարկ է նշել, որ ճգնաժամի պայմաններում՝ գործարար միջավայրի ակտիվացման և տնտեսական աճի խթանման տեսանկյունից առավել մեծ նշանակություն ունի հարկային բեռի կրճատումը: Վերջին համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի հաղթահարման նպատակով աշխարհի բազմաթիվ երկրներ նվազեցրեցին հարկային բեռը՝ ընդհուպ մինչև որոշակի հարկատեսակների լրիվ վերացում: Ինչ վերաբերում է մեր հանրապետությանը, ապա այստեղ հարկային բեռի որևէ կրճատում տեղի չունեցավ: Ներկայումս, տնտեսության ակտիվացման, պահանջարկի, սպառման և ներդրման խթանման համար խիստ անհրաժեշտություն կա հարկային բարեփոխումների ճանապարհով նվազեցնել հարկային բեռը և միաժամանակ ընդլայնել հարկման բազան, ինչը թույլ կտա Հայաստանի հարկային համակարգն ավելի արդյունավետ դարձնել:

Այժմ փորձենք ներկայացնել ՀՀ պետական բյուջեի եկամուտների ձևավորման հարցում կարևոր նշանակություն ունեցող հարկատեսակներից մի քանիսի հետ կապված բարեփոխումները՝ հակաճգնաժամային հարկային միջոցառումների համատեքստում:

Մեր հանրապետության հարկային համակարգը բնութագրվում է անուղղակի հարկերի բարձր տեսակարար կշռով, իսկ իրականացվող հարկային քաղաքականությունը հիմնվում է բացառապես հարկերի ֆիսկալ գործառույթի վրա: Հանրապետությունում հարկային համակարգի կայացումից ի վեր ԱԱՀ-ն մեծ տեսակարար կշիռ է կազմել ինչպես հարկային եկամուտների կազմում, այնպես էլ ՀՆԱ-ում, և վերջինս կայուն աճի միտում է ունեցել տարիների ընթացքում¹: Այսպես, 2008թ. ՀՀ պետական բյուջեի ԱԱՀ գծով մուտքերը կազմել են ընդհանուր հարկային եկամուտների 52%-ը, իսկ արդեն 2009 թվականին, երբ ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի ազդեցությունները զգացվում էին ՀՀ տնտեսության բոլոր ճյուղերում, այս ցուցանիշը մի փոքր նվազում արձանագրեց՝ կազմելով 49%, սակայն, ակցիզային հարկի և մաքսատուրքի հետ միասին նշված տարում այն կազմում էր ընդհանուր հարկային եկամուտների շուրջ 60%-ը: Ինչ վերաբերում է հաջորդող տարիներին, ապա առկա է եղել հետևյալ պատկերը: Այսպես, 2010թ. ԱԱՀ գծով մուտքերը կազմել են ընդհանուր հարկային եկամուտների 49.90%-ը, 2011թ. 51,5%, 2012թ. 50,4%, 2013թ. 41% , իսկ 2014թ. 43% ²: Չնայած նկատվել են որոշակի նվազման միտումներ, սակայն նշված ցուցանիշը գտնվում է դեռևս բարձր մակարդակի վրա: Ինչպես տեսնում ենք, ԱԱՀ-ն հանդիսանում է պետական բյուջեի եկամտային մասի ձևավորման հիմնական աղբյուրը: Սակայն, միաժամանակ, հարկ է նշել, որ բացի գուտ ֆիսկալային գործառույթից այս հարկատեսակն ունի նաև այլ՝ կարգավորիչ գործառույթ, որը լայնորեն կիրառվում է աշխարհի բազմաթիվ երկրներում: ԱԱՀ-ն հանդիսանալով անուղղակի հարկ, մտնելով ապրանքի գնագոյացման մեջ հանդիսանում է վերջինիս շուկայական առաջարկի և պահանջարկի ձևավորման կարևոր գործոն և անմիջականորեն ազդում է արտադրության ու իրացման ծավալների վրա և, հետևաբար, նաև երկրի սոցիալ-տնտեսական իրավիճակի վրա:

¹ Հարությունյան Վ.Լ., Հարությունյան Տ.Վ., Հարությունյան Դ.Վ., Հարկեր և հարկազանձում, Երևան, ԳԱԱ, «Գիտություն» հրատ., 2010, էջ 337;

² <http://www.taxservice.am/Content.aspx?itn=TIY2013>

Ներկայումս, հանրապետությունում ԱԱՀ-ին առնչվող կարևորագույն խնդիրներից մեկը կապված է այդ հարկատեսակի բարձր և ստանդարտ կերպով կիրառվող հարկադրույքի հետ: Տնտեսական զարգացումների ներկա փուլում՝ ԱԱՀ-ի դրույքի նվազեցումը կարող է էականորեն նպաստել արտադրության ծավալների ընդլայնմանը և ապրանքների ընդհանուր գների նվազեցմանը, ինչը հատկապես կարևոր է ճգնաժամի պայմաններում: Հակաճգնաժամային հարկային միջոցառումների շարքում նպատակահարմար կլինի նաև կենսական նշանակության ապրանքների և ծառայությունների համար կիրառել ԱԱՀ-ի նվազեցված դրույք (ինչպես արվում է աշխարհի բազմաթիվ երկրներում): Նվազեցված դրույքը հիմնականում կիրառվում է առաջին անհրաժեշտության մթերային, դեղագործական ապրանքների, ջրամատակարարման, էներգամատակարարման, պարբերականների տպագրության, ուղևորատար տրանսպորտային ծառայության և նման այլ սոցիալական նշանակության ոլորտի ապրանքների և ծառայությունների նկատմամբ: Նշենք նաև, որ ԵՄ երկրներում ԱԱՀ-ի նվազեցված դրույքը սահմանվում է 5-9% միջակայքում, իսկ որոշ երկրներում՝ նույնիսկ 0%¹: Կարծում ենք, որ այս քայլը մեր հանրապետությունում կնպաստի ազգաբնակչության սոցիալական վիճակի էական բարելավմանը և սոցիալական բնեռացման կրճատմանը:

Կարծում ենք, որ ճգնաժամային իրավիճակում հարկադրույքի իջեցման պատճառով բյուջետային մուտքերի նվազեցումը հնարավոր կլինի փոխհատուցել շնորհիվ այլ հարկային մուտքերի ավելացման, ինչպես նաև անարդյունավետ բյուջետային ծախսերի կրճատման ճանապարհով: Մասնավորապես, գների իջեցման շնորհիվ աճող պահանջարկը կարող է նպաստել նաև արտադրության ծավալների ընդլայնմանը, դրանով իսկ հանգեցնելով արտադրողների ֆինանսական վիճակի բարելավմանը, շահույթի մեծացմանը և հետևաբար, նաև այդ մասով հարկային եկամուտների ավելացմանը: Կարևոր է նշել նաև, որ հարկադրույքի իջեցումն անհրաժեշտ է իրականացնել աստիճանաբար, ինչը հնարավորություն կտա խուսափել բյուջետային հարկային մուտքերի կտրուկ նվազումից, իսկ սկզբնական շրջանում կրած կորուստներն էլ հնարավոր կլինի մասնակի ծածկել շահութահարկի գծով հարկային եկամուտների ավելացման շնորհիվ:

Ճգնաժամի պայմաններում ԱԱՀ-ի դրույքի իջեցումը և նվազեցված (արտոնյալ) դրույքի կիրառումը կարող է նպաստել ՀՀ տնտեսության հատկապես արդյունաբերական ոլորտի աճին՝ հետճգնաժամային փուլում: Դրանից առաջին հերթին կարող են շահել ավելացված արժեքի բարձր ցուցանիշ ունեցող արդյունաբերական ձեռնարկությունները, որոնք հնարավորություն կստանան ԱԱՀ-ի նվազեցման շնորհիվ ձևավորված ազատ դրամական միջոցներն ուղղել արտադրության վերազինմանը և հիմնական կապիտալի ընդլայնմանը:

Այսպիսով, ենթադրվում է, որ ԱԱՀ-ի դրույքաչափի նվազեցումը կարող է նպաստել ապրանքների գների իջեցմանը, սպառման և արտադրության ծավալների, ինչպես նաև ՀՆԱ-ի աճին, հարկատուների եկամուտների ավելացմանը և դրանով բյուջեի ուղղակի հարկերի գծով մուտքերի աճին, սակայն կա նաև մտավախություն, որ հարկադրույքի իջեցումը տեղական արտադրողների կողմից կարող է կիրառվել այլ տեսանկյունից: Մասնավորապես, հնարավոր է, որ կազմակերպությունները, սեփական շահերից ելնելով, ԱԱՀ-ի դրույքի նվազեցումը փորձեն դիտել որպես իրենց եկամտային հոսքերի ավելացման ևս մեկ հնարավորություն: Այսինքն՝ չնվազեցնելով ապրանքների գները և չկատարելով նոր ներդրումներ՝ կազմակերպությունները կփորձեն ավելացնել իրենց սեփական օգուտները այն միջոցների հաշվին, որոնցից «հրաժարվել է» պետությունը:

Նման իրավիճակում պետությունը պետք է փորձի վարչարարական բնույթի որոշակի միջոցառումներ ձեռնարկել՝ կանխելու արտադրողների կողմից գնագոյացման հարցում կամայականությունների բոլոր հնարավոր դրսևորումները: Մասնավորապես, պետությունը կարող է օրենսդրորեն սահմանափակել արտադրողների կողմից ապրանքի ինքնարժեքի անհիմն բարձրացումը: Այսպիսով, պետության քայլերը պետք է ուղղված լինեն ԱԱՀ-ի նվազեցման՝ շնորհիվ մանրածախ գների իջեցման ապահովման:

Ի տարբերություն զարգացած երկրների, որտեղ ԱԱՀ-ն համարվում է տնտեսության պետական կարգավորման առավել արդյունավետ գործիք՝ անցումային տնտեսությամբ երկրներում, ինչպիսին Հայաստանն է, հատկապես ճգնաժամային պայմաններում ԱԱՀ-ի գծով բարեփոխումների հնարավոր բացասական դրսևորումները հիմք են ստեղծում առավել մանրամասն ուսումնասիրելու և առավել հստակ սահմանելու ԱԱՀ-ի դրույքի ցանկացած չափով փոփոխություն:

¹ VAT Rates Applied in the Member States of the European Union. Situation at 14th January 2013, Brussels – Belgium

Ինչ վերաբերում է շահութահարկին, ապա որոշակի կարծիքներ կան, որ շահութահարկը տնտեսության պետական կարգավորման հարկային գործիքների շարքում երկրորդական դերակատարում ունի: Այս տեսակետը հիմնվում է այն իրողության վրա, որ ցանկացած կազմակերպության հմուտ հաշվապահ կարող է շրջանցել այս հարկի գծով օրենքի դրույթները և կազմակերպության շահույթը ներկայացնել ավելի քիչ, քան իրականում կա: Այսպիսով, այս հարկատեսակի դրույթների հետ կապված հակաճգնաժամային փոփոխությունները կարող են ավելի քիչ բացասական դրսևորումներ ունենալ, քան ԱԱՀ-ի դեպքում: Այս հարկատեսակի հետ կապված որպես հակաճգնաժամային միջոցառումներ կարող են հանդես գալ տարաբնույթ արտոնությունների կիրառումը հատկապես ներդրումների խթանման, գիտահետազոտական աշխատանքների, նորարարությունների ֆինանսավորման, փոքր ձեռնարկությունների աջակցության նպատակով: Այդ արտոնությունները կարող են հանդես գալ հարկման ենթակա շահույթի կրճատման, հարկադրույթի իջեցման, հարկի գումարի նվազեցման, հարկերի վճարման հետաձգման կամ նույնիսկ հարկից ազատելու միջոցով: Գործունեության առանձին տեսակների աջակցության և տնտեսության որոշակի ճյուղերի աշխուժացման նպատակով նման քայլերի կիրառումը կարող է իր դրական ազդեցությունն ունենալ ճգնաժամի հաղթահարման համար:

Շահութահարկի գծով հակաճգնաժամային բարեփոխումներից կարելի է առանձնացնել նաև արագացված ամորտիզացիայի կիրառումը, որի շնորհիվ հարկման ենթակա եկամուտներից նվազեցվող ամորտիզացիոն մասհանումների հաշվարկային մեծությունը գերազանցում է տնտեսապես հիմնավորված ամորտիզացիայի մեծությանը: Դրա շնորհիվ շահույթի որոշակի մասն ազատվում է հարկումից ամորտիզացվող գումարը ծախսերին վերագրելու միջոցով: Արագացված ամորտիզացիայի կիրառման հիմնական առանձնահատկությունը ներդրումների աճին նպաստելն է հատկապես էկոլոգիական նշանակության, ինչպես նաև ջուր և էներգիա խնայող տեխնիկայի և տեխնոլոգիայի ներդրման ուղղությամբ: Որպեսզի դրա կիրառումը լինի արդյունավետ, անհրաժեշտ կլինի այդ մասով փոփոխություններ կատարել «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքում՝ վերանայելով գործող ամորտիզացիոն նվազագույն ժամկետները: Բացի այդ, նպատակահարմար կլինի պաշտոնապես հաստատել արագացված ամորտիզացիայի ենթակա հիմնական միջոցների ցանկը, ինչպես նաև տարբեր տեսակի հիմնական միջոցների համար արագացված ամորտիզացիայի կիրառման մեթոդներն ու դրույթները:

Շահութահարկի գծով հարկային արտոնությունների կարևոր ուղղություններից է հարկվող շահույթի նվազեցումը, եթե այդ շահույթն ուղղվելու է ներդրումների ֆինանսավորմանը: Ներդրումների մեծությունից կախված՝ կարող են սահմանվել առանձին դրույթներ, քանի որ պետական քաղաքականության տեսանկյունից հատկապես ճգնաժամի պայմաններում արդարացված չէ այն, որ կապիտալ ներդրումներ իրականացնող և չիրականացնող կազմակերպությունները հարկման տեսանկյունից գրեթե նույն պայմաններում են գտնվում:

Հակաճգնաժամային հարկային բարեփոխումների շարքում կարելի է առանձնացնել նաև շահութահարկի գծով կանխավճարների վճարման կարգի փոփոխությունը: Ճգնաժամի պայմաններում կազմակերպությունները հայտնվում են ֆինանսական դժվար կացության մեջ: Նման իրավիճակում նպատակահարմար չի լինի ստիպել կազմակերպություններին շարունակել նախկին ձևով կատարել կանխավճարների գծով իրենց պարտավորությունները: Օրենսդրության փոփոխության արդյունքում շահութահարկի կանխավճարների վերացումը կամ առնվազն գոնե դրանց մուծման հաճախականության նվազեցումը հնարավորություն կտա ձեռնարկություններին ֆինանսական որոշակի միջոցներ ունենալ իրենց տրամադրության տակ, որոնք կարող են օգտագործվել արտադրության արդիականացման և վերազինման, ինչպես նաև գործունեության ընդլայնման համար: Նման կերպ հարկատուները կարող են հատկապես անկումային տարիներին առավել արդյունավետ տնօրինել իրենց ֆինանսական միջոցները:

Կարծում ենք, որ պետության հարկային քաղաքականությունը երկարաժամկետ հեռանկարում պետք է ուղղված լինի տնտեսությունում ներդրումների խթանման համար անհրաժեշտ պայմանների ապահովմանը, մասնավորապես՝ նոր ապրանքների, աշխատանքների և ծառայությունների արտադրությանը, ինչպես նաև դրանց պահանջարկի աճի խթանմանը: Նման քայլերը կարող են նպաստել ճգնաժամի հետևանքների հաղթահարմանը, նոր կազմակերպությունների ստեղծմանը, ինչպես նաև երկրի տնտեսական զարգացվածության ցածր մակարդակ ունեցող շրջանների զարգացմանը:

Շահութահարկի մասով հակաճգնաժամային միջոցառումների համատեքստում նպատակահարմար կլինի նաև շահույթից նվազեցվող ծախսերի առավելագույն նորմաների վերանայումը: Կազմակերպությունները պետք է հնարավորություն ունենան համախառն շահույթից նվազեց-

ներու փաստաթղթերով հիմնավորվող բոլոր ծախսերը, այլապես նորմալ վերարտադրության գործընթացի կազմակերպումը կարող է լուրջ խնդիրների բախվել:

Ինչ վերաբերում է ֆիզիկական անձանցից գանձվող հարկերին, ապա դրանց կառուցվածքում մեծ մասնաբաժին են կազմում եկամուտներից գանձվող հարկերը: Ընդ որում, դրանք նաև բյուջեի ձևավորման հարցում մեծ կարևորություն ունեցող հարկեր են: Ներկայումս, ֆիզիկական անձանց եկամուտների հարկման համակարգը հիմնականում կենտրոնացած է աշխատավարձի հարկման ուղղությամբ: Սակայն, կան նաև եկամտի այլ աղբյուրներ, որոնք ընդհանրապես հարկման դաշտում չեն կամ նվազեցվում են հարվող եկամտից թեև ֆիզիկական անձանց եկամուտների մաս են կազմում (ինչպես օրինակ՝ ժառանգությունն ու նվիրատվությունը, ֆինանսական ոլորտի գործառնություններից ձևավորվող եկամուտը, օֆշորային գոտիներում գրանցված կազմակերպություններից ստացվող եկամուտները, արտասահմանյան դրամական փոխանցումները, չհայտարարագրված ունեցվածքը և այլն): Այսպիսով, ստացվում է, որ ֆիզիկական անձանց եկամուտների հարկումը չի կրում համընդհանուր և համահավասար բնույթ, չի ապահովվում արդյունավետ վերաբաշխում՝ բնակչության եկամուտների համահարթեցման նպատակով, դրանով իսկ անտեսվում է արդարության սկզբունքը: Այս ոլորտում լուրջ բարեփոխումների կարիք կա՝ հարկման բազայի ընդլայնման, հարկման արդյունավետության բարձրացման և համահավասարության, համընդհանրության ու արդարության սկզբունքների արմատավորման գործում:

Նման խնդիրներն ավելի ակնհայտ են դառնում ու ավելի բացասական ազդեցություն են ունենում հատկապես ճգնաժամի պայմաններում: Հաշվի առնելով երկրի սոցիալ-տնտեսական վիճակը, հարկային համակարգի առանձնահատկությունները և առկա ճգնաժամային երևույթները՝ ֆիզիկական անձանց եկամուտների հարկման համակարգի բարեփոխումները կարող են ուղղված լինել

- ֆիզիկական անձանց եկամուտների բոլոր աղբյուրների հարկման միջոցով բյուջեի եկամուտների ավելացմանը և պրոգրեսիվ հարկման կիրառմանը,
- ֆիզիկական անձանց եկամուտների ու ծախսերի նկատմամբ արդյունավետ հսկողություն սահմանելուն,
- հարկման գործընթացում արդարության ապահովմանը, բնակչության եկամուտների չափազանց մեծ տարբերակվածությունը նվազեցնելու և հասարակության անապահով մասի օգտին դրանք վերաբաշխելու նպատակով՝ պրոգրեսիվ հարկման կիրառմանը և հարկային արտոնությունների սահմանմանը:

Նշված նպատակների իրագործման համար անհրաժեշտ կլինի մշակել և ներդնել փոխկապակցված հարկերի համակարգ, որն ընդգրկի ֆիզիկական անձանց բոլոր եկամուտները և ունեցվածքը, ինչպես նաև հիմնված լինի կատարված ծախսերի միջոցով ֆիզիկական անձանց եկամուտների չափը բացահայտելուն: Համակարգը կարող է առավել արդյունավետ գործել համընդհանուր պրոգրեսիվ հարկ կիրառելու դեպքում՝ հիմքում դնելով ֆիսկալ և սոցիալական (արդարացի լինելու) տեսանկյուններից դրա արդյունավետությունը: Նպատակահարմար կլինի հարկման դրույքը սահմանել ելնելով ոչ թե անվանական, այլ իրական եկամտի մեծությունից (այսինքն հաշվի առնելով եկամուտների գնողունակությունը), հասարակության ապահովված և հարուստ խմբերի համար սահմանել ավելի բարձր դրույք, քան ապահովվածության միջին և ցածր մակարդակ ունեցողների համար, հարկումից ազատել կենսաապահովման նվազագույն մակարդակից ցածր եկամուտ ունեցողներին, եկամտահարկի հաշվարկման մեխանիզմում ներառել ինֆլյացիայի մակարդակը հաշվի առնող գործակից: Անհրաժեշտ կլինի նաև կատարել համապատասխան օրենսդրական փոփոխություններ և ապահովել համակարգի գործողության նկատմամբ համապատասխան պետական հսկողություն:

Տնտեսական ճգնաժամի առկայության, բյուջեի հարկային մուտքերի նվազման և հարկերից խուսափելու դեպքերի ավելացման պայմաններում պետության կողմից իրականացվող նման հակաճգնաժամային միջոցառումները կարող են հանգեցնել ֆիզիկական անձանց եկամուտների հարկման սոցիալական ուղղվածության խթանմանը, ինչպես նաև անհավասարության և անարդարության կրճատմանը:

ՀԱՐԿԱԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ԶԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԴԵՐԸ ԵՎ ԱՌԱՆՁՆԱԳԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ՝ ՖԻՆԱՆՍԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՃԳՆԱԺԱՍԵՐԻ ՀԱՐԹԱՀԱՐՄԱՆ ՀԱՄԱՏԵԶՍՈՒՄ

ԿԱՐԵՆ ՍԱՄՎԵԼԻ ՍԱՐԳՍՅԱՆ, տ.գ.թ., դոցենտ

ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտի ավագ գիտաշխատող

Համառոտագիր

Պետության հարկաբյուջետային քաղաքականությունը կարևոր դերակատարում ունի ֆինանսատնտեսական ճգնաժամերի արդյունավետ հաղթահարման գործում: Ճգնաժամի պայմաններում՝ գործարար միջավայրի ակտիվացման և տնտեսական աճի խթանման տեսանկյունից առավել մեծ նշանակություն ունի հարկային բեռի կրճատումը, որը մեր հանրապետությունում տեղի չունեցավ:

Ներկայումս, տնտեսության ակտիվացման, պահանջարկի և ներդրումների խթանման համար խիստ անհրաժեշտություն կա հարկային բարեփոխումների ճանապարհով նվազեցնել հարկային բեռը և միաժամանակ ընդլայնել հարկման բազան, ինչը թույլ կտա Հայաստանի հարկային համակարգն ավելի արդյունավետ դարձնել:

Բանալի բառեր. *հարկաբյուջետային քաղաքականություն, ֆինանսատնտեսական ճգնաժամ, պետական բյուջեի եկամուտներ, հարկային բեռի կրճատում:*

РОЛЬ И ОСОБЕННОСТИ НАЛОГОВО-БЮДЖЕТНОЙ ПОЛИТИКИ В КОНТЕКСТЕ ПРЕОДОЛЕНИЯ ФИНАНСОВО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ КРИЗИСОВ

КАРЕН САМВЕЛОВИЧ САРГСЯН, к.э.н., доцент

старший научный сотрудник Института экономики им. М.Котаняна НАН РА

Аннотация

Фискальная политика государства играет важную роль в эффективном преодолении финансово-экономических кризисов. В условиях кризиса с точки зрения активизации бизнес-среды и стимулирования экономического роста наиболее важное значение имеет сокращение налоговой нагрузки, что не было проведено в нашей республике.

В настоящее время для стимулирования экономической активности, спроса и инвестиций крайне необходимо путем проведения налоговых реформ снизить налоговое бремя и одновременно расширить налогооблагаемую базу, что позволит сделать налоговую систему Армении более эффективной.

Ключевые слова: *налогово-бюджетная политика, финансово-экономический кризис, доходы государственного бюджета, сокращение налоговой нагрузки.*

THE ROLE AND CHARACTERISTICS OF FISCAL POLICY IN THE CONTEXT OF FIGHTING FINANCIAL AND ECONOMIC CRISES

KAREN SAMVEL SARGSYAN, Ph.D., Associate Professor

Senior Research Associate, M. Kotanyan Institute of Economics, National Academy of Sciences, Republic of Armenia

Abstract

The fiscal policy implemented by the government plays a crucial role in effectively coping with financial and economic crises. To boost the business climate and promote the economic growth during crises, reduction of the tax burden is of high importance that wasn't reported in our Republic. Currently, in order to boost the economy and demand, and promote investments, it is highly required to reduce the tax burden and widen the tax base, by implementing tax reforms that will enable to make the tax system of Armenia more effective.

Keywords: *Fiscal policy, financial and economic crisis, state budget revenue, tax burden reduction.*